

Konstruktiva konsult

DMC - Disabled Making Careers

“Job hunting and job coaching” – activities and multi-science methods/tools in Sweden
Plymouth, February 2015

Hur samhället i Sverige arbetar för att hjälpa personer med funktionsnedsättning att få ett arbete

Arbetsförmåga

I Sverige så är de personer med funktionsnedsättning som har en arbetsförmåga inskrivna på Arbetsförmedlingen. Arbetsförmåga räknas i 25, 50, 75 eller 100 procent. Men verkligheten ser sällan så enkel ut att personen med funktionsnedsättning har en arbetsförmåga på just den procenten utan många ligger också mellan de olika procentsatserna. I Sverige är 100 procent arbete 40 timmar i veckan.

Aktivitets- och sjukersättning

På den del där man inte har arbetsförmåga får personer med funktionsnedsättning ersättning från Försäkringskassan i form av aktivitetsersättning för den som fyllt 19 år och fram till personen fyller 30 år. Mellan 30 år och till och med 65 år (vid 65 år går de flesta i Sverige i pension) är det sjukersättning som personer med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga kan ansöka om.

Nekas sjukersättning

2008 blev reglerna för att få sjukersättning hårdare och det gör att en del med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga nekas sjukersättning. Då Försäkringskassan inte anser att arbetsförmågan är tillräckligt nedsatt och att det inte säkert att arbetsförmågan är varaktigt nedsatt. Att arbetsförmågan är varaktigt nedsatt dvs. att den kommer vara nedsatt för resten för livet är ett viktigt kriterium för att kunna få sjukersättning i Sverige. Samtidigt kanske inte personen klarar av att försörja sig genom arbete. En del av dem som nekas sjukersättning lever på sina anhöriga. Men det vanligaste är att få sin försörjning i form av försörjningsstöd från Socialtjänsten som anses vara det yttersta skyddsnätet i samhället i Sverige. Men det ger en otrygg ekonomi då beslutet om ekonomisk ersättning fattas månad för månad. Den som söker försörjningsstöd får inte heller ha några tillgångar som exempelvis hus, äga sin egen lägenhet eller ha bil.

Arbetsförmedlingen - hjälpmedel, personligt stöd, ekonomiskt stöd, specialistkompetens

På Arbetsförmedlingen kan en person med funktionsnedsättning visa ett läkarintyg på att han eller hon har en eller flera funktionsnedsättningar. Då kan personen få en eller flera koder hos Arbetsförmedlingen som gör att personen får mer stöd och hjälp än vad andra arbetssökande får. På Arbetsförmedlingen finns det en rad olika insatser som ska öka möjligheterna för en person med funktionsnedsättning att få ett arbete. En nedsatt arbetsförmåga kan kompenseras genom hjälpmedel, personligt stöd eller ekonomiskt stöd till den arbetsgivare som anställer personen. På Arbetsförmedlingen finns det personal med specialistkompetens om funktionsnedsättningar som tillsammans med den sökande och arbetsförmedlaren kan förbättra den arbetssökandes chanser på arbetsmarknaden.

DMC - Disabled Making Careers

“Job hunting and job coaching” – activities and multi-science methods/tools in Sweden
Plymouth, February 2015

Det är möjligt att få ekonomisk ersättning för hjälpmedel på arbetsplatsen för den som har nedsatt arbetsförmåga på grund av en funktionsnedsättning. Hjälpmedlet ska kompensera för personens nedsatta arbetsförmåga och underlätta för att få eller behålla en anställning. Det kan vara ett individuellt hjälpmedel eller hjälp att anpassa arbetsplatsen fysiskt.

SIUS-konsulent; arbetsprovning, introduktion på arbetsplatsen, lönesubvention

Ett exempel på personligt stöd är SIUS-konsulenter som arbetar med personer där arbetsförmågan är nedsatt på grund av funktionsnedsättning. En SIUS-konsulent arbetar nära den arbetssökande och ansvarar för betydligt färre arbetssökande än annan personal på Arbetsförmedlingen. SIUS-konsulenten kontakter olika arbetsgivare angående en möjlig anställning för den arbetssökande. Det är vanligt att man först börjar med en arbetsprovning/arbetspraktik för att både arbetstagare och arbetsgivare ska ha möjlighet att känna efter om arbetsplatsen är en lämplig arbetsplats.

En SIUS-konsulent har särskild kompetens i introduktionsmetodik och den arbetssökande kan få stöd och hjälp inför en ny anställning med introduktionen på en ny arbetsplats. SIUS-konsulenten samverkar med arbetsplatsen om hur introduktionen ska läggas upp och ansvarar för att den arbetssökande får det stöd som SIUS-konsulenten, den arbetssökande och arbetsgivaren kommit överens om. Ibland om det finns behov av det kan SIUS-konsulenten arbeta sida vid sida med den arbetssökande under en tid. Stödet trappas sedan ned successivt och upphör helt när den arbetssökande kan utföra arbetsuppgifterna självständigt.

Målet är att introduktionen på en arbetsplats ska leda till anställning med någon form av subvention i form av bidrag som kompenserar arbetsgivaren för personen med funktionsnedsättning nedsatta arbetsförmåga. När anställningen sedan startar så följer SIUS-konsulenterna upp anställningen och ger både den arbetssökande och arbetsgivaren stöd upp till ett år efter påbörjad anställning.

Personligt biträde, även till egenföretagare

Behöver den arbetssökande fortsatt stöd i sina arbetsuppgifter kan arbetsgivaren få ekonomisk ersättning för att avsätta personal till att ge det stödet och hjälpen. Stödet kallas för stöd till personligt biträde. Syftet med ersättningen är att underlätta för den arbetssökande att få och behålla ett arbete. Även en person med funktionsnedsättning som är egen företagare kan få ersättning för stöd till personligt biträde för att kunna anställa en person som hjälper företagaren i dennes arbete inom de områden där funktionsnedsättningen leder till begränsningar.

Lönebidragsanställning och trygghetsanställning

Det finns många olika subventionerade anställningsformer för personer med funktionsnedsättning som ska kompensera arbetsgivaren för att personen har en nedsatt arbetsförmåga genom att arbetsgivaren får ett bidrag på en del av lönen. Några exempel på subventionerade anställningar är lönebidragsanställning och trygghetsanställning. Anställningen ska vara anpassad efter personens förutsättningar och särskilda behov. Exempel

Konstruktiva konsult

DMC - Disabled Making Careers

“Job hunting and job coaching” – activities and multi-science methods/tools in Sweden
Plymouth, February 2015

på anpassningar kan vara ett lägre arbetstempo, anpassade arbetstider genom exempel
möjlighet till flexitid och att arbetsuppgifterna är anpassade. Ju mer funktionsnedsättningen
påverkar arbetsförmågan ju mer subvention får arbetsgivaren.

Samhall

En annan möjlighet för personer med funktionsnedsättning är ett arbete inom Samhall.
Samhall ägs av staten som ger Samhall ett slags lönebidrag som ska kompensera för den
anställdes nedsatta arbetsförmåga. Inom Samhall finns främst industriarbeten, tjänste- och
servicearbeten. Arbetet på Samhall får man genom Arbetsförmedlingen som bestämmer vilka
som ska få jobba på Samhall. Tanken är att den anställda på Samhall ska utvecklas och sedan
kunna få jobb hos en annan arbetsgivare vilket kallas övergång.

LSS, daglig verksamhet och meningsfullhet

Den som har en helt nedsatt arbetsförmåga och har hel aktivitetsersättning eller sjukersättning
och som vill vara på en arbetsplats för att få något intressant och meningsfullt att göra på
dagarna kan ansöka om daglig verksamhet. Främsta målgruppen för daglig verksamhet är
personer som hör till lagen LSS som står för Lagen om stöd och service till vissa
funktionshindrade. Det gör personer med utvecklingsstörning, autism och personer som fått
en hjärnskada i vuxen ålder. Men även personer med andra typer av funktionsnedsättningar
kan ansöka om daglig verksamhet men får då göra det genom Socialtjänstlagen istället.

Att delta i daglig verksamhet kan förutom att personen får något meningsfullt att göra på
dagarna också vara ett sett för att i lugnare takt och med mindre krav kunna utveckla sin
arbetsförmåga. För att kanske senare kunna ha en för arbetsgivaren subventionerad
anställning genom Arbetsförmedlingen. Det gäller speciellt den yngre gruppen med
aktivitetsersättning. Åren med aktivitetsersättning ska vara en tid att utveckla och testa sin
arbetsförmåga och olika former av aktiviteter uppmuntras därför av Försäkringskassan. Även
fritidsaktiviteter är något Försäkringskassan uppmuntrar och exempelvis kan hjälpa till med
ekonomisk ersättning till ett gymkort och andra aktiviteter som får personen att må bättre och
bli mer aktiv vilket kan bidra till att öka arbetsförmågan.

Arbete upp till 5 timmar i veckan

För de som har hel aktivitetsersättning eller sjukersättning finns också möjligheten att efter att
de fått tillåtelse till det från Försäkringskassan jobba ideellt eller med ett arbete där de får lön
upp till fem timmar i veckan. Det kan vara ett sett att känna att man kan göra en betydelsefull
insats i samhället i den omfattning som personen själv känner att den orkar.

Universitetsutbildning

För den som är student med funktionsnedsättning och studerar på universiteten i Sverige finns
mycket hjälp och stöd att få. På varje universitet finns det minst en samordnare som studenten
kan vända sig till innan eller när studierna påbörjat för att planera vilken typ av stöd som just
den enskilda studenten kommer att behöva. Studenten visar ett intyg på sitt/sina
funktionsnedsättningar och utifrån det har studenten rätt till stöd. Exempel på stöd kan vara att

Konstruktiva konsult

DMC - Disabled Making Careers

“Job hunting and job coaching” – activities and multi-science methods/tools in Sweden
Plymouth, February 2015

få kurslitteraturen inläst på talbok. På många universitet finns också så kallade resursrum där det finns datorer med speciella hjälpmedel. Exempel på hjälpmedel är specialutformade stavningsprogram för dyslektiker och talsyntes där datorn läser upp text. För den student som har svårt att hinna med att anteckna på föreläsningarna kan studenten få anteckningshjälp av en studiekamrat som hjälper till att anteckna om som får ekonomisk ersättning för det. En del studenter har svårt att organisera och strukturera sina studier. Då kan de få en mentor som hjälper dem att strukturera upp studierna. Andra stödformer är förlängd tentamenstid för exempelvis studenter med dyslexi som har behöver längre tid på sig att skriva.

Hur Konstruktiva Konsult arbetar för att hjälpa personer med funktionsnedsättning att få ett arbete

Veronica, projektanställd

I projektet DMC i Sverige har företaget Konstruktiva Konsult en anställd som heter Veronica och som är anställd som assistent i projektet. Veronica har flera egna neuropsykiatriska funktionsnedsättningar Autismspektrumtillstånd, ADHD, DCD och dyslexi.

Funktionsnedsättningarna innebär både svårigheter och styrkor. Hur det är att leva med funktionsnedsättningarna är väldigt individuellt från person till person.

Styrkor och begränsningar

För Veronica är det viktigt med mycket struktur för att må bra vilket det är för de flesta med Autism. Starka sidor är att många är noggranna och har intressen som de kan fokusera mycket på och därför bli väldigt duktiga på. Har man ADHD kan det vara svårt att koncentrera sig och man kan exempelvis behöva sitta i lugn miljö och arbeta. Många med ADHD är kreativa och idérika. När man har DCD har man motoriska svårigheter och praktiska saker tar mycket energi. Man kan säga att DCD är en lindrigare form av rörelsehinder. Har man dyslexi har man svårigheter att läsa och skriva. Det positiva är att om man tränar mycket kan många öva upp sin förmåga. Veronica skriver och läser bättre på svenska än många utan dyslexidiagnos. Men engelska har hon väldigt svårt för både att läsa och skriva och också att tala själv. Veronica kan utgöra ett exempel på hur man arbetar inom företaget med personer med funktionsnedsättning.

Intressen som möts

Ulla som är ägare av företaget Konstruktiva Konsult kom i kontakt med Veronica genom att hon var ute och informerade om egenställning på Arbetsförmedlingen och Veronica var där och lyssnade. Att vara egenanställd är ett bra alternativ för den som tycker att steget att starta eget företag är för stort. Att vara egenanställd innebär att egenställningsföretaget skickar en faktura till den som anlitar den egenanställda och sedan tar hand om allt administrativt och sedan betalar ut lön till den egenanställda. För arbetet tar de en mindre avgift. Ulla blev intresserad när hon hörde om Veronicas föreläsningar om att leva med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och Veronicas egen erfarenhet av att leva med funktionsnedsättning

Konstruktiva konsult

DMC - Disabled Making Careers

“Job hunting and job coaching” – activities and multi-science methods/tools in Sweden
Plymouth, February 2015

eftersom hon jobbar med projektet DMC. Veronica blev också intresserad av att få veta mer om projektet. Därför började de träffas.

SIUS-konsulent, arbetsträning

De pratade också med Veronicas SIUS-konsulent om Veronica kunde få göra en arbetsträning och arbeta med projektet DMC. Veronica gjorde en arbetsträning i 3,5 månader. Under tiden följde SIUS-konsulenterna upp arbetsträningen med mailkontakt och genom besök ute på arbetsplatsen vid flera tillfällen. Veronica har varit självständigt ute på tidigare arbetsprövningar och kände inte heller denna gång att det fanns något behov av att SIUS-konsulenterna var med i det dagliga arbetet på arbetsplatsen utan att det var bättre med kontakt genom mail och besök ute på arbetsplatsen.

Möjlighet till anställning, Arbetsförmedlingen utreder

Eftersom Veronica trivdes bra på arbetsplatsen så blev hon glad när hon fick veta att det fanns möjlighet till anställning. När Arbetsförmedlingens SIUS-konsulent fick höra att arbetsgivaren var intresserad av att anställa så tog hon kontakt med en särskild handläggare på Arbetsförmedlingen. Den handläggaren arbetar med att besluta om vilken form av subventionerad anställning som är mest lämplig samt lämplig nivå på lönesubventionen. Som underlag används den dokumentation som finns hos Arbetsförmedlingen om den arbets sökande som medicinska underlag och liknande. En utredning görs vilken nivå som är lämplig på den ekonomiska ersättningen samt vilken form av subventionerad anställning som är mest lämplig för just den personen. Idag har Veronica en trygghetsanställning på 6 timmar i veckan som projektassistent i DMC. Dessutom fortsätter Veronica att föreläsa ibland bland annat som egenständig då hon får jobba upp till 10 timmar i veckan när hon har sjukersättning på 75 %.

Varit inskriven på Arbetsförmedlingen i 8 år

Veronica har varit inskriven på Arbetsförmedlingen i åtta år. Först på heltid tills hon 2013 beviljades 75 % sjukersättning efter att Arbetsförmedlingen vid flera arbetsprövningar sett att arbetsförmågan är nedsatt samt att sjukvården gjort en omfattande utredning och också kommit fram till det. Veronica har haft en SIUS-konsulent som hjälpt henne söka arbetsprövningsplatser de senaste fem åren. Veronica har också gjort tre arbetsprövningar på bokhandel, bibliotek och arkiv. Tyvärr har ingen av arbetsprövningarna lett till någon anställning även om det diskuterats anställning på två av arbetsplatserna. Orsaken att det inte blivit någon anställning är att arbetsgivaren inte haft råd att anställa ens om det funnits möjlighet att få lönen delvis subventionerad genom bidrag.

Kunskap och erfarenhet

Veronica trivs bra med sitt nuvarande arbete och tycker det känns som hennes kompetens och styrkor tas tillvara i arbetet i projektet. Hon har en universitetsutbildning i Rehabiliteringsvetenskap samt även läst flera andra kurser om funktionsnedsättningar. Dessutom har hon den egna erfarenheten av att leva med funktionsnedsättning. Hon tycker också det känns roligt att hon redan från början fått följa med på olika utbildningsdagar och

Konstruktiva konsult

DMC - Disabled Making Careers

“Job hunting and job coaching” – activities and multi-science methods/tools in Sweden
Plymouth, February 2015

liknande. På tidigare arbetsplatser har det oftast varit så att när det hänt något roligt som utbildningsdagar och liknande så har hon inte fått vara med vilket förstärkt känslan av utanförskap.

Begränsningar

Veronica har trivts bra även på tidigare arbetsplatser där hon gjort arbetsprovning men där känner hon att hon mer ha skilt ut sig från övriga medarbetare på arbetsplatsen på grund av de begränsningar som funktionsnedsättningarna ger. Exempelvis är praktiska arbeten inte så lämpligt och när hon varit på bibliotek och bokhandel så har hon fått sitta en hel del och vila i fikarummet under arbetstiden för att orka utföra de praktiska arbetsuppgifter som uppställning av böcker och liknande. Det är också ganska få arbetsuppgifter på arbetsplatsen som hon kunnat utföra jämfört med övriga medarbetare.

Delta på jämlika villkor

Även om arbetsuppgifterna som assistent inom projektet DMC är anpassade känner hon inte att hon märker ut sig på samma sätt som på tidigare arbetsplatser utan att hon mer kan delta på jämlika villkor. De anpassningar som finns är att Veronica behöver hjälp att skapa en viss grundstruktur för att må bra. När sedan den grundstrukturen finns och hon får arbetsuppgifter där hon tydligt vet vad hon ska göra kan hon ofta utföra arbetsuppgifterna självständigt. Exempel på arbetsuppgifter kan vara att läsa en bok och skriva en sammanfattning eller göra inlägg på projektets Facebooksida. Vissa arbetsuppgifter går att utföra hemifrån på de tider som passar Veronica själv bäst och det är också bra då det går att göra arbetsuppgifterna när dagsformen är bra. På arbetsplatsen finns ett rum som går att boka och där går att sitta om man vill sitta och jobba ostört vilket Veronica har stort behov av för att kunna koncentrera sig. En del material som används i projektet är på engelska och då måste man hitta något motsvarande material på svenska som Veronica förstår då hon på grund av sin dyslexi har väldigt svårt att läsa engelska. Som exempel kan nämnas att när litteratur skulle läsa för att sedan diskutera MI, Motiverande samtal på ett Skypemöte tillsammans med några andra i projektet läste Veronica en svensk bok medan de andra läste en bok på engelska.

Att vara egenanställd

Inom Konstruktiva konsult finns möjligheten att arbeta som egenställd. Egenanställd är ett utmärkt sätt för en person med funktionsnedsättning att kunna arbeta. Det ger det exempelvis möjlighet att arbeta i den omfattning som man själv önskar från någon eller några timmar vid enstaka tillfällen till till exempelvis 50 procent. Det är möjligt att bli anlitat av olika arbetsplatser utan att behöva vara anställd på varje ställe. Exempel förutom föreläsningar där egenanställning är en bra arbetsform är studiecirkelledare, serveringsjobb, dans och musikutövare, läxläsning, servicetjänster, konsultuppdrag.